

Sygn. akt *I ACa 1238/16*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 kwietnia 2017r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Karol Ratajczak

Sędziowie: SA Piotr Górecki (spr.)

SO (del.) Marcin Radwan

Protokolant: st.sekr. sąd. Sylwia Woźniak

po rozpoznaniu w dniu 23 marca 2017 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **SA w W. (wcześniej S. (...)) w W.**

przeciwko (...) **spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w P.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 27 lipca 2016 r. sygn. akt IX GC 1436/14

oddala apelację.

Piotr Górecki Karol Ratajczak Marcin Radwan

Sygn. alct IACa 1238/16

UZASADNIENIE

Powód S. (...) z siedzibą w D. wniósł o zasądzenie od pozwanej (...) sp. z o.o. z siedzibą w P. kwoty 53.999,72 zł. wraz z ustawowymi odsetkami od kwot i dat wskazanych z pozwie oraz o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych,

W uzasadnieniu powód wskazał, iż upadły i pozwana pozostawali w stałych stosunkach handlowych od 2011 r. W ramach przedsięwzięcia promocyjnego pozwany przeprowadzał bezpośrednie działania marketingowe - usługi marketingowe oraz usługi umieszczenia nazwy. W związku z przeprowadzonymi usługami pozwany wystawił faktury na odpowiednie kwoty. Powód wyjaśnił, iż został zobowiązany do zapłaty opłaty innej, niż marża handlowa w rozumieniu art. 15 ust. 1 pkt 4 ustawa z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Powód wyjaśnił, że pozwany wskutek stosowania bezprawnych praktyk uzyskał bezpodstawnie należności dochodzone pozwem w niniejszej sprawie.

W odpowiedzi na pozew pozwana spółka wniosła o oddalenie powództwa w całości i o zasądzenie od powoda kosztów postępowania według norm przepisanych.

Uzasadniając swoje stanowisko podniosła zarzut przedawnienia co do kwoty: 17.220 zł z faktury nr (...) z dnia 21 czerwca 2011 roku, 1.015,98 zł z faktury nr (...) z dnia 30 czerwca 2011 r., 8.536,20 zł, z faktury nr (...) z dnia 31 lipca 2011 r., 953,25 zł z faktury nr (...) z dnia 31 sierpnia 2011 r., 3.110,67 zł z faktury nr (...) z dnia 31 października 2011 r. i kwoty 1.106,00 zł z faktury nr (...) z dnia 23 listopada 2011 r. Niezależnie od powyższego pozwana zaprzeczyła, aby popełniła względem upadłej spółki czyny nieuczciwej konkurencji z art. 15 ust. 1 pkt 4 u.z.n.k.

Wyrokiem z dnia 27 lipca 2016 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu:

- 1) zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 28.030,78 zł waz z ustawowymi odsetkami od dnia 5 grudnia 2014 r. do dnia zapłaty
- 2) w pozostałym zakresie powództwo oddalił i
- 3) orzekł o kosztach postępowania (sygn. akt IXGC 1436/14).

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne.

(...) sp. z o.o. zawarła z pozwaną umowę określoną jako ustalenia roczne na 2011 rok, na podstawie której ta ostatnia zobowiązała się do wykonania usługi reklamy w wydawanym przez siebie czasopiśmie. Łączne wynagrodzenie za powyższą usługę miało wynieść 9,2 % od całości obrotów (rozliczane miesięcznie). Powód zlecił również między innymi wykonanie usługi, polegającej na umieszczeniu jego nazwy w urodzinowej karcie okolicznościowej za kwotę 14.000 zł,

W dniu 31 października 2011 r. strony zawarły aneks nr (...) do ustaleń rocznych za 2011 rok, na mocy którego strony zrezygnowały ze zobowiązań określonych w punktach II.B oraz jednocześnie powódka zobowiązała się wobec pozwanej, że obniży o 9,2 % ceny sprzedawanych S. towarów, przyjmując za wyznacznik ceny obowiązujące strony na dzień 31 października 2011 r. i zobowiązała się sprzedawać S. swoje towary po nowych cenach (tj. po obniżeniu) dla wszystkich towarów, począwszy od dnia 1 listopada 2011 r. W oparciu o powyższą umowę powódka wystawiła zlecenia wykonania usługi reklamowej, a pozwana umieszczała produkty powódki w wydawanych przez siebie gazetkach promocyjnych. Pozwana umieściła logo powódki w swojej karcie urodzinowej z okazji 14 lat S.

W związku z powyższym pozwana wystawił na rzecz (...) sp. z o.o. faktury VAT nr:

- (...) z dnia 31 grudnia 2011 roku na kwotę 17.22 złotych, za usługi marketingowe za grudeń 2011 roku,
- (...) z dnia 16 grudnia 2011 roku na kwotę 20.684,64 złotych, za usługi marketingowe oraz usługi marketingowe - informacja handlowa w biuletynie informacyjnym nr 26,
- (...) z dnia 08 grudnia 2011 roku na kwotę 13.776,00 złotych, za usługi marketingowe - informacja handlowa w biuletynie informacyjnym,
- (...) z dnia 23 listopada 2011 roku na kwotę 1.106,93 złotych, za usługi marketingowe,
- (...) z dnia 31 października 2011 roku na kwotę 3.110,67 złotych, za usługi marketingowe za miesiąc październik 2011 roku,
- (...) z dnia 31 sierpnia 2011 roku na kwotę 953,25 złotych, za usługi marketingowe za miesiąc sierpień 2011 roku,
- (...) z dnia 31 lipca 2011 roku na kwotę 8.536,20 złotych, za usługi marketingowe za lipiec 2011 roku,
- (...) z dnia 30 czerwca 2011 roku na kwotę 1.015,98 złotych, za usługi marketingowe za miesiąc czerwiec 2011 roku,
- (...) z dnia 21 czerwca 2011 roku na kwotę 17.220,00 złotych, za usługę umieszczenia nazwy dostawcy w karcie okolicznościowej.

Zapłata kwot wynikających z w/w faktur została dokonana w drodze kompensaty.

Postanowieniem z dnia 16 maja 2012 r. Sąd Rejonowy dla miasta stołecznego Warszawy w Warszawie w sprawie (...) ogłosił upadłość S. M. sp. z o.o. obejmującą likwidację majątku dłużnika.

Pozwana zmieniła nazwę na (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością.

W dalszej części uzasadnienia wyroku, Sąd Okręgowy wskazał podstawę prawną roszczenia, tj. art. 15 ust. 1 pkt 4 u.z.n.k. Z przepisu tego wynika, że czynem nieuczciwej konkurencji jest utrudnianie innym przedsiębiorcom dostępu do rynku, w szczególności przez, między innymi, pobieranie innych niż marża handlowa opłat za przyjęcie towaru do sprzedaży.

W ocenie tego sądu zarzut przedawnienia roszczeń wynikających ze wskazanych przez pozwaną faktur był zasadny, co pozwalało na oddalenie powództwa. Co do pozostałych roszczeń, sąd przyjął, że powód udowodnił, że pozwana pobierała od niego opłaty inne, niż marża handlowa, co w sposób utrudniało jej dostęp do rynku. Pozwana mimo, iż to na niej spoczywał w tym zakresie ciężar dowodu, nie wykazała zasadności pobierania tych opłat. W rezultacie czynny pozwanej w zakresie pobierania opłat z tytułu spornych usług uznać należało, za wypełniające dyspozycję art. 15 ust. 1 pkt 4 u.z.n.k., a w konsekwencji dające powodowi możliwość żądania zwrotu zapłaconych kwot w oparciu o art. 18 ust. 1 pkt 5 u.z.n.k. Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 28.030,78 zł. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 5 grudnia 2014 r. do dnia zapłaty, oddalając powództwo w pozostałym zakresie, z uwagi na przedawnienie.

Apelacje od tego wyroku wniosła pozwana spółka (...) zaskarżając go w pkt 113. Autor apelacji podniósł przy tym następujące zarzuty:

1) niezgodność ustaleń sądu z zebrany w sprawie materiałem dowodowym, tj.

a) „ustalenie, że pozwana dokonała potrącenia wskazanej w fakturze należności z wierzytelnościami upadłej z tytułu zapłaty ceny za sprzedawane pozwanemu produkty, mimo, że pozwana powyższemu zaprzeczyła, a strona powodowa nie przedłożyła na powyższe żadnych dowodów w postaci faktur sprzedażowych, wyciągów bankowych, specyfikacji przelewu, z których wynikałoby jak wierzytelność przysługująca upadłej została potrącona z wierzytelnością pozwanej,”

b) „ustalenie, że usługi miały charakter pozorny

c) „ustalenie, że upadła Spółka nie wliczała kosztów usług określonych na 9,2% w koszty sprzedawanego produktu mimo, że z zeznań Z. K. wynika, że koszty usług były kalkulowane”,

2) „brak wszechstronnego rozważenia zgromadzonego w sprawie materiału, i w konsekwencji błędy w ustaleniach faktycznych, w szczególności polegające na:

a) uznanie, że cyt. „dokonywanie transferów finansowych od powoda na rzecz pozwanego było okolicznością bezsporną” oraz, że cyt.: „zapłata należności objętych pozwem dokonywana była przez potrącenie tych kwot z należnościami jakie pozwany miał wobec powoda” mimo, że pozwana w odpowiedzi na pozew zaprzeczyła, że dokonywała potrąceń

b) „pominięciu zeznań świadka Z. K. w zakresie wliczania przez upadłą kosztów usługi marketingowej w cenę towaru zbywanego pozwanej”,

3) obrazę prawa materialnego:

a) art. 15 ust. 1 pkt 4 i art. 18 ust. 1 pkt. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji poprzez:

- „zastosowanie w sytuacji, gdy powód nie udowodnił, że doszło do pobrania opłaty za przyjęcie towaru do sprzedaży i do wzbogacenia pozwanej,

- zastosowanie w sytuacji, gdy upadła wliczała w cenę sprzedaży towaru zbywanego pozwanej koszt usług marketingowych w rezultacie czego po tej wyższej cenie pozwana nabywała od niej towary przez cały okres współpracy (...)”,

- „zastosowanie w sytuacji, gdy nie został naruszony interes gospodarczy upadłej, albowiem w szczególności upadła wliczała w cenę towaru opłaty za usługi”,

b) „art. 2 i art. 3 ust. 1 pkt 6 ustawy o cenach z 5 lipca 2001 r. (Dz. U. z 2001 r., Nr 97, poz. 1050) poprzez niezastosowanie w sytuacji, gdy upadła podniosła cenę sprzedaży każdego towaru zbywanego pozwanej o koszty marketingowe, a po tej wyższej cenie pozwana nabywała od niego towary przez cały okres współpracy, a więc gdy wynagrodzenie za usługę wliczone zostało w cenę obowiązującą upadłą i pozwaną i tym samym stanowił koszt pozwanej nabycia towarów powoda,”

c) „art. 18 ust. 1 pkt 5 u.z.n.k. w zw. z art. 405 k.c. poprzez nierozważenie na jego gruncie materiału sprawy, zgodnie z którym upadła Spółka podniosła cenę sprzedaży każdego towaru zbywanego pozwanej o koszty marketingowe, tj. wkalkulowała to wynagrodzenie w cenę, a po tej wyższej cenie pozwana nabywała od niego towary w czasie współpracy, a w konsekwencji nie doszło do uzyskania przez pozwaną kosztem majątku upadłej Spółki korzyści (.»)”,

d) „art. 455 k.c. poprzez jego niewłaściwe niezastosowanie i zasądzenie na rzecz strony powodowej odsetek ustawowych od dnia 5 grudnia 2014 r. mimo, że objęte pozwem roszczenie w zakresie opłat za usługi ma charakter bezterminowy i tym samym opóźnienie w jego spełnieniu następuje dopiero niezwłocznie po wezwaniu do zapłaty (...)”.

Z uwagi na powyższe skarżący zarzucił „nierozpoznanie istoty sprawy”.

W konkluzji pozwana wniosła o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie o zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów procesu według norm przepisanych za obie instancje.

Powód wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od pozwanej na jego rzecz kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu zważył, co następuje.

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie. Sąd odwoławczy podziela ustalenia faktyczne sądu I instancji i tym samym przyjmuje za własne.

Na wstępie jednak trzeba odnieść się do zagadnień procesowych związanych z następstwem procesowym po stronie czynnej. Na etapie postępowania apelacyjnego wpłynął wniosek (...) SA w W., która wniosła o „dopuszczenie” jej do udziału w sprawie w charakterze powoda, albowiem - jak wskazała - umową sprzedaży przedsiębiorstwa z dnia 1 grudnia 2015 r. nabyła sporną wierzytelność w tej sprawie. Do wniosku załączono wyciąg z umowy notarialnej zawartej dnia 1 grudnia 2015 r (rep. (...)) na podstawie której S. sprzedał (...) SA w W. przedsiębiorstwo w rozumieniu art. 551 k.c. obejmujące składniki materialne i niematerialne upadłego, tj. (...) sp. z o.o. (k, 296). Z załącznika do tej umowy wynikało, że nabycie przedsiębiorstwa nastąpiło wraz wierzytelnościami objętymi sporem w niniejszej sprawie. Nadto z ogłoszenia zamieszczonego w Monitorze Sądowym z 8 sierpnia 2016 r. (nr (...)) wynikało, że Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie postanowieniem z dnia 28 lipca 2016 r., sygn. akt (...), stwierdził zakończenie postępowania upadłościowego (...) sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej w D. (k. 298).

Dodać wypada, że pełnomocnikiem (...) SA do działania w przedmiotowej sprawie był ten sam pełnomocnik, który reprezentował dotychczas powodowego syndyka. Był on zatem jednocześnie pełnomocnikiem syndyka w dalszym ciągu, co wynikało z art. 96 k.p.c.

Na rozprawie odwoławczej w dniu 23 marca 2017 r. pełnomocnik pozwanej spółki wyraził zgodę na wstąpienie do (...) SA w miejsce dotychczasowego powoda, tj. syndyka.

Nie było zatem przeszkód, aby nabywca przedsiębiorstwa upadłego wstąpił do procesu po stronie czynnej w oparciu o przepis art. 192 pkt 3 k.p.c. Przywołany przepis i jego funkcja w procesie (stabilizacja postępowania) są aktualne także na etapie postępowania odwoławczego. Przemawia to za uznaniem, że w rozumieniu tego przepisu pojęcie „zbycie w toku sprawy” - objętych sporem rzeczy lub prawa - obejmuje, poza postępowaniem przed sądem pierwszej instancji także postępowanie przed sądem drugiej instancji, a nawet postępowanie kasacyjne (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 czerwca 2007 r., IV CSK 57/07, OSNC-ZD 2008/3/62). Nie ulega też wątpliwości, że zbycie przedsiębiorstwa upadłego stanowiło zarazem zbycie wierzytelności objętej sporem. Z tych zatem względów spółka (...) SA skutecznie wstąpiła do procesu po stronie powodowej w miejsce dotychczasowego powoda, którym był Syndyk masy upadłości (...) sp. z o.o.

Co do zarzutów apelacyjnych. Nie można podzielić trafności zarzutowi co do niezgodności „ustaleń sądu z zebrany w sprawie materiałem dowodowym”. Można było przyjąć, jak uczynił to sąd I instancji, że pozwana potrącała sobie swoje należności z tytułu tzw. usług marketingowych, co wynika chociażby z treści faktur wystawianych przez spółkę (...). Wyraźnie zaznaczono bowiem „kompensata”, co należy rozumieć, że należność z faktury była kompensowana (potrącana) z należnościami S. (...), (por. k. 88 i nast.).

Zasadnie też sąd I instancji uznał, że pobierane opłaty nie były ekwiwalentne a usługi oferowane w istocie nie promowały marki powódki a przy tym przebieg wcześniejszych negocjacji miał charakter pozorny. Spółka (...) mogła się zgodzić na proponowane warunki, albo nie (świadek Z. K. (2) - k. 249). Projekty umów były już wcześniej przygotowane przez pozwaną a negocjacje nie doprowadziły do ustępstw pozwanej w zakresie warunków współpracy.

Nie można podzielić zapatrywania skarżonej, jakoby sąd I instancji pominął zeznania świadka Z. K.. Jego zeznania zostały omówione na stronie 7 uzasadnienia i nie ma potrzeby w tym miejscu kwestii tej raz jeszcze w tym miejscu przedstawiać. Aneksem do umowy z 31 października 2011 r. strony zrezygnowały z niektórych zobowiązań, ale w zamian za to spółka (...) musiała obniżyć o 9,2% ceny sprzedawanych spółce (...) produktów. Nawet, gdyby przyjąć, że spółka (...) wliczała sobie usługi marketingowej w cenę towaru zbywanego pozwanej to i tak nie wykazano, jakich faktur to dotyczyło a ponadto taka praktyka nie prowadziła by do wniosku, iż pozwana nie pobierała niedozwolonych opłat ponad dopuszczalną marżę handlową.

Podniesione zatem zarzuty nie zasługiwały na uwzględnienie. Dodać trzeba, że sąd I instancji nie naruszył przy tym zasady swobodnej oceny dowodów (ait. 233 § 1 k.p.c.).

Nie był zasadny także zarzut naruszenia art. 15 ust. 1 pkt 4 i art. 18 ust. 1 pkt. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji w sposób opisany w tym zarzucie apelacyjnym. Zgodnie z art. 15 ust. 1 tej ustawy „Czynem nieuczciwej konkurencji jest utrudnianie innym przedsiębiorcom dostępu do rynku” między innymi przez pobieranie innych, niż marża handlowa opłat za przyjęcie towaru do sprzedaży. Hipotezą czynu nieuczciwej konkurencji unormowanego w art. 15 ust. 1 pkt 4 u.z.n.k. jest uwarunkowanie przyjęcia towaru do sprzedaży od uzyskania za to innych opłat od dostawcy. W takiej opłacie - „marży” - nie powinny być ujmowane pomniejszające ją koszty ponoszone z tytułu np. promocji prowadzonej przez kupującego, jeśli działania takie nie pozwolą na zindywidualizowanie dostawcy, mając tym samym i dla niego skutek reklamowy. Sytuacja taka miała miejsce w przedmiotowej sprawie. Zebrany materiał dowodowy wskazywał, że pozwana spółka (wcześniej S. pobierała inne opłaty, aniżeli marża poprzez potrącanie tych należności z należnościami kontrahenta. W tym stanie rzeczy, nie sposób przyjąć, aby zarzut naruszenia także i przepisu z art. 18 ust. 1 pkt. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji - był trafny.

Nie był zasadny także zarzut naruszenia art. 2 i art. 3 ust. 1 pkt 6 ustawy o cenach z 5 lipca 2001 r. Jest rzeczą oczywistą, że ceny towarów i usług uzgadniają strony zawierające umowę - co przewiduje art. 2 ust. 1 ustawy o cenach. Ceny w trakcie współpracy handlowej pomiędzy stronami były uzgadniane a pozwana nie wykazała, aby spółka (...) bez wiedzy pozwanej ceny wcześniej uzgadniane, jednostronnie zmieniała i to w zakresie roszczeń objętych sporem. Poza tym, trzeba dodatkowo zauważyć, że pozwana tej okoliczności nie powoływała w odpowiedzi na pozew, a taki obowiązek został na nią wcześniej nałożony zarządzeniem Przewodniczącej z dnia 9 stycznia 2015 r. (k. 81).

Kolejny zarzut dotyczący naruszenia „art. 18 ust. 1 pkt 5 u.z.n.k. w zw. z art. 405 k.c. poprzez nierozważenie na jego gruncie materiału sprawy, zgodnie z którym upadła Spółka podniosła cenę sprzedaży każdego towaru zbywanego pozwanej o koszty marketingowe” opiera się na założeniu przyjęty przez autora apelacji, że w niniejszej sprawie pozwana wykazała podwyższanie cen sprzedawanych jej produktów. Jak już wcześniej wspomniano

okoliczność ta nie została bliżej udowodniona, a w konsekwencji nie można przyjąć, aby spółka (...) nie poniosła szkody poprzez pobieranie z jej należności niedozwolonych opłat marketingowych.

Nie sposób także podzielić poglądu skarżącego jakoby sąd I instancji nie rozpoznał „istoty sprawy”.

Rację miał skarżący przyjmując, że roszczenie powoda miało charakter bezterminowy (art. 455 k.c.) a zatem odsetki za opóźnienie - co do zasady - są należne po wezwaniu do zapłaty. W przedmiotowej sprawie powód domagał się odsetek ustawowych od dochodzonych roszczeń za poszczególne miesiące roku 2011 i 2012 bliżej wskazane w pozwie. Pozew wpłynął do sądu w dniu 27 czerwca 2014 r. a odsetki ustawowe sąd zasądził od dnia 5 grudnia 2014 r., tj. od daty skutecznego zarejestrowania sprawy po jej opłaceniu (k. 79). Wprawdzie pozew został doręczony pozwanej miesiąc później (k. 83), niemniej jednak nie było podstaw, aby pogląd sądu I instancji w zakresie daty początkowej odsetek ustawowych w tej sprawie zakwestionować. Tym bardziej, że jak wynika z wykonanego zarządzenia sędziego z dnia 23 lipca 2014 r., pozwany powinien już wówczas posiadać wiedzę o sprawie, skoro doręczono mu odpis postanowienia Sądu Rejonowego w Poznaniu (z tej samej daty) o stwierdzeniu niewłaściwości sądu i przekazaniu sprawy do Sądu Okręgowego w Poznaniu.

Mając na uwadze powyższe ustalenia i rozważania, Sąd Apelacyjny w Poznaniu apelację oddalił jako bezzasadną (art. 385 k.p.c.).

Karol Ratajczak Piotr Górecki Marcin Radwan

--	--	--